

Вимоги до українських підприємств – потенційних експортерів до ЄС

Лисенко Сергій
Держветфітослужба України

ЗАТВЕРДЖЕНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО МАЮТЬ ВИСОКИЙ СТУПІНЬ ГАРМОНІЗАЦІЇ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС

- Наказ МОЗ України № 548 від 19.07.2012 «Про затвердження мікробіологічних критеріїв для встановлення показників безпеки харчових продуктів»;
- Наказ Мінагрополітики України № 590 від 01.10.2012 «Про затвердження Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпекою харчових продуктів (НАССР)»;
- Наказ МОЗ України №368 від 13.05.2013 «Про затвердження Державних гігієнічних правил і норм «Регламент максимальних рівнів окремих забруднюючих речовин у харчових продуктах»;
- Наказ МОЗ України № 694 від 06.08.2013 «Про затвердження гігієнічних вимог до м'яса птиці та окремих показників його якості»;

ЗАТВЕРДЖЕНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО МАЮТЬ ВИСОКИЙ СТУПІНЬ ГАРМОНІЗАЦІЇ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС

- Наказ МОЗ України № 695 від 06.08.2013 «Про затвердження параметрів безпеки м'яса птиці»;
- Наказ МОЗ України № 696 від 06.08.2013 «Про затвердження Гігієнічних вимог до продуктів дитячого харчування, параметрів безпеки та окремих показників їх якості»;
- Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру, які повинні одержувати оператори ринку харчових продуктів» № 442-VII від 5 вересня 2013 року;
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» № 1602-VII від 22 липня 2014 року.

Офіційний контроль ЄС: Вимоги до підприємств в третіх країнах

- Підприємство, що здійснює експорт харчових продуктів тваринного походження, має бути внесене до переліку, що підтримується Комісією.
- **Підприємство повинно виконувати наступні вимоги ЄС:**
- - здійснювати моніторинг безпечності харчових продуктів та процесів;
- - дотримуватись загальних положень щодо гігієни виробництва первинної продукції;
- - дотримуватись детальних вимог щодо первинного виробництва.
- - дотримуватись вимог щодо інфраструктури, обладнання, поводження з продукцією, оброблення води, контролю шкідників, температурних режимів тощо.

Офіційний контроль ЄС: Вимоги до підприємств в третіх країнах

- - дотримання мікробіологічних критеріїв стосовно деяких мікроорганізмів;
- - дотримання процедур, заснованих на принципах НАССР (аудит державним аудитором);
- - вимоги щодо реєстрації/схвалення підприємств;
- - виконання вимог щодо харчового ланцюга (простежуваність): “крок назад, крок вперед”);
- - виконання комплексу вимог щодо забою тварин, дозабійних та пілсьязабійних інспекцій;
- - виконання вимог щодо добробуту тварин (при забої та транспортуванні).
- - виконання вимог щодо пакування, маркування та транспортування.

За наслідками Місії інспекторів FVO ГД "САНКО"

стосовно оцінки санітарного контролю при
виробництві молочної продукції
(з 22.09. по 03.10.2014)

Держветфітослужбою розроблено

***Схему для проведення оцінки (самооцінки)
підприємства з метою включення його до
списку потенційних експортерів до ЄС,
яка дає можливість самостійно виявити
спроможність молокопереробного
підприємства на експорт до ЄС.***

ОЦІНКА ПОСТАЧАЛЬНИКА НА ПІДПРИЄМСТВО

Має бути чітко прописана процедура в системі НАССР із зазначенням всіх вимог щодо епізоотології, гігієни доїльної зали, ідентифікації, залишків ветеринарних препаратів тощо.

Визначити господарство, яке постачає молоко ґатунку "Екстра"

- обов'язкова фізична ідентифікація тварин (не менше 90% із чітким поясненням щодо не ідентифікованих тварин, замовленням бирок та повідомленням про загублені бирки);
- обов'язкове відновлення бирок дублікатів. Визначення часу щодо відновлення втрачених бирок;
- копії реєстраційних карток та їх облік, журнали (народження, внутрішнє переміщення, вибуття, прибуття, забій) в господарстві;
- контроль здоров'я тварин: господарство має бути офіційно вільним від туберкульозу, бруцельозу (обов'язкова діагностика з 40 денного віку та відповідне документальне оформлення);

В Україні єдиним офіційним документом, який підтверджує епізоотичне благополуччя є ветеринарний документ, який видається державним, або уповноваженим лікарем ветеринарної медицини (свідоцтво форми 2)

- документальне простеження часових рамок від народження до ідентифікації та реєстрації в базі даних;
- використання лише **зареєстрованих ветеринарних препаратів**, їх облік, дотримання періоду виведення (каренції), умови зберігання;
- ведення **амбулаторних журналів** хворих тварин (із зазначеним повних номерів ідентифікації, а не останніх чотирьох цифр);
- дотримання **процедур утилізації молока** від хворих тварин, документальне оформлення із зазначенням кількості утилізованого молока, дата утилізації, підтвердження місця утилізації;

Утилізації повинно підлягати молоко від хворих тварин. Молоко із залишками ветеринарних препаратів **заборонено згодувати тваринам.**

- **маркування хворих** тварин (браслети, маркери), окреме утримання,
- **доїння окремо** від загального стада, або доведення відокремлення молока при доїнні;
- **гігієна доїння**: миття, підготовка, визначення субклінічних маститів (тести, електропровідність) (див. Регламент 853/2004);
- врахування потужності охолоджувальної установки (танк), миття танка, температурний контроль;

- **дослідження молока ґатунку Екстра:**
- **соматичні клітини** – ISO метод 1 раз на місяць (середнє геометричне – за три місяці);

Згідно законодавства України зразки відбираються 3 рази на місяць, тому для розрахунку по методу ISO беруть постійно один і той самий показник, наприклад третій кожного місяця. Це стосується і загальної бакзабрудненості.

- **загальна бакзабрудненість** ISO метод 2 рази на місяць (середнє геометричне – за два місяці).
- **Відбір результатів** повинен бути системний: або перший показник місяця, або другий показник, але постійно використовувати, не залежно від результатів. Щоб мати об'єктивну оцінку.

Збір молока

- опис процедури **розмежування / відділення** молока на підприємствах (від ферми до зберігання);
- відділення молока: **фізичне** (окремий молоковоз чи секція в ньому, пронумеровані секції і відображено у супровідних документах);
- **часове** (одні і ті самі молоковози, секції використовуються протягом дня, але після кожного вивантаження молока, миється і фіксується час відвантаження та миття). У супровідних документах вказується номер молоковоза, місце забору молока, кількість (план і факт), номер секції, час відбуття, прибуття на підприємство, в який танк заповняють;
- температура при заборі молока;
- описана **процедура щодо дій водія** при заборі молока (крок за кроком), дії водія у разі невідповідності молока. Навчання водіїв із записами в журналі (сертифікатами).

Пам'ятка для водіїв надається після проведеного навчання, відмітка про яке робиться в журналі проведених навчань та інструктажів. Вона повинна бути у кожного водія. В ній вказується як перевіряти молоко при завантаженні, яка повинна бути його температура, правила транспортування та за необхідності правила відбору зразків.

Прийомка молока на підприємстві

- **відвантаження молока** повинно бути **розмежовано** фізично або по часу (документально фіксують час відвантаження молока до танку, кількість молока, миття секції), а також задокументовано обов'язково. Ведення записів один із головних принципів НАССР;
- проводяться **дослідження на інгібітори** (1 раз на 10 днів, з урахуванням ризиків), визначається температура молока (документально фіксується);
- на підприємстві повинен бути **затверджений асортимент** (перелік продукції) на ринок ЄС і процедура його розширення.

Асортимент на ЄС повинен бути затверджено та проведено через усі вищезазначені процедури із урахуванням розділення потоків молока ґатунку екстра та іншого. До переліку не може потрапляти продукт із молока іншого ґатунку крім екстра із доведенням простежуваності. До перевірки, а не під час!!! Перевірка здійснюється того, що виконується, а не того що планується здійснювати.

Зберігання молока

- **розділення фізичне або по часу:** танки мають бути промарковані (пронумеровані), зафіксовано дату, час, кількість молока при заповненні, відвантаженні, а також зафіксовано процедуру миття;
- в графіку має бути вказано, де молоко ґатунку екстра, апаратно, або вручну повинно бути доведено час завантаження, вивантаження та миття;
- підрахунок потужності танків та отримання кількості молока (завантаженого, розвантаженого);
- танк для зберігання молока і **відвантаження до пастеризатора** чітко розмежування фізичне чи по часу (процедура повторюється із фіксуванням подій в документах).

Пастеризація / стерилізація / температурна обробка

- температурна обробка згідно сертифікації НТС-Milk 605/2010;
- у плані НАССР прописано час і температурна обробка та її валідація;

Підприємство фактично повинно довести та продемонструвати процедуру перевірки часу експозиції та факту включення зворотного клапана при падінні температури. Процедури повинні бути зафіксовані у відповідних журналах із періодичністю, або після виконання налаштування чи ремонтних робіт.

- швидкість потоку, **ККТ** та час (експозиція);

Інспектор чітко підраховує потужність пастеризатора, ємність танка, часовий проміжок згідно записів. Враховується запис часу заповнення, початку та закінчення пастеризації із врахуванням потужності пастеризатора. Постійно звертається увага на відсутність змішування із молоком іншого ґатунку ніж екстра.

- підтвердження дієвості зворотного клапану (валу);
- Розмежування у пастеризаторі фізичне чи по часу (контроль температури, миття, потужність, кількість молока і час документально фіксується);
- час заповнення і розвантаження пастеризатора.

Розлив / пакування

- **маркування** (реєстраційний номер підприємства!) – (Reg. 1169/2011 from 13 December 2014);
- інструкція по маркуванню, початок і закінчення процесу фіксується на пакуванні.

Інспектор перевіряє знання щодо вимог ЄС із маркування та просить показати приклад пакування із нанесеним маркуванням у відповідності до вимог регламенту ЄС.

Аналіз готового продукту

- План оцінки ризику повинен бути логічним та базуватись на результатах лабораторних досліджень. Результати можуть бути від відомчої лабораторії, яка пройшла міжлабораторний раунд із акредитованою лабораторією або державною.
- дослідження мікроорганізмів/токсинів ISO метод (Reg. 2073/2005) частоту встановлює підприємець залежно від ризику;
- має бути план оцінки ризиків.

План оцінки ризику повинен бути логічним та базуватись на результатах лабораторних досліджень. Результати можуть бути від відомчої лабораторії, яка пройшла міжлабораторний раунд із акредитованою лабораторією або державною.

Сертифікація

- регламент 605/2010 (у додатку сертифікат Milk-НТС).

Інспектор перевіряє знання форми та правил заповнення сертифікату. Його основних положень! Знання положень говорить про те, що підприємство готове виконувати його вимоги. Сертифікат заповнює офіційний або уповноважений лікар ветеринарної медицини.

Простежуваність

“крок назад, крок вперед”

- - демонстрація і обрахунки.

Кожне із вищезазначених завдань повинно бути фактично простежено в записах та обраховано в часі. Інспектор перевіряє фактично, даючи виробнику на це необхідну кількість часу (2-3 години). Виробник має право це довести.

Попередні зауваження інспекторів FVO по останній місії

- Атестація постачальників сировини;
- Підтвердження розділення, в просторі та часі, лінії приймання, тимчасового зберігання, переробляння та відвантаження молока ґатунку “Екстра” від іншої молочної сировини;
- Контроль якості пастеризації проводити за допомогою визначення лужної фосфатази відповідно до Регламенту Комісії (ЄС) № 2074/2005;
- Дослідження води, що використовується на виробництві, відповідно до Директиви Ради ЄС 98/83 “Про якість води, призначеної для споживання людиною” ;
- Простежуваність.

The background of the image features a blue field with twelve yellow five-pointed stars arranged in a circle, characteristic of the European Union flag. Overlaid on the left side is the Ukrainian national flag, consisting of a blue top half and a yellow bottom half, which appears to be waving. The text "Дякую за увагу!" is centered in the middle of the image in a light blue, bold, sans-serif font.

Дякую за увагу!

Лисенко Сергій

т. (044)2794906

т. (093)9706969